

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Dnro VNS 3/2026 vp

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2027–2030

SLC kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2027–2030.

SLC tukee pääministeri Orpon hallituksen tavoitteita parantaa suomalaisten elintasoja, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun sekä hillitä hyvinvointia uhkaavaa velkaantumiskehitystä. Maatalouden kannalta vahva kansantalous on keskeinen, sillä ala on riippuvainen sekä kuluttajien ostovoimasta että tulonsiirroista. SLC tukee hallituksen keskeisiä talous- ja finanssipoliittisia tavoitteita.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muutokset ovat maltillisia. Valtaosa hallinnonalan määrärahoista, noin 66 prosenttia, kohdistuu maa- ja elintarviketalouteen. Tämä sektori on keskeinen Suomen huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden kannalta, minkä vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, ettei määrärahoihin kohdistu leikkauksia.

Ravinnekierrätyksen edistämiseen osoitetaan ravinnekiertotuen kautta 5 miljoonaa euroa vuodessa, mikä on myönteistä.

Sika-alan salmonellavahinkorahaston kertaluonteiseen pääomitukseen osoitetaan 10 miljoonaa euroa vuonna 2027. Rahaston perustaminen on ratkaisevan tärkeää Suomen salmonellavapaan aseman säilyttämiseksi.

Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, että vuosien 2028–2030 tukimomenttien teknisenä mitoituserusteena käytetään vuosien 2023–2027 keskimääräistä vuotuista määrärahatasoa. On tärkeää, että hallitus asettaa Suomen maatalouden riittävän rahoituksen etusijalle EU:n monivuotista rahoituskehystä (MFF) koskeissa neuvotteluissa. Suomen maatalousbudjetti on turvattava vähintään nykyistä reaalitasoa vastaavaksi. Tuki tulee kohdentaa aktiivisille tuottajille ja perheviljelmille, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä nuoriin ja uusiin viljelijöihin. Degressio- ja tukikatot on määriteltävä siten, että ne vastaavat kansallisia olosuhteita. Kytkeyty tuki tulee säilyttää nykyisellä tasolla ja pitää erillään degressiivisistä rajoista. Ympäristökorvausten tulee perustua EU-lainsäädännön perusvaatimuksiin, samalla kun edelläkävijöitä palkitaan. Riskinhallintavälineiden tulee säilyä vapaaehtoisina ja joustavina. Lisäksi on varmistettava kansallinen joustavuus yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toimeenpanossa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on kaksinkertaistaa Suomen elintarvikevienti vuoteen 2031 mennessä. SLC tukee tätä tavoitetta. Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtyminen ulkoasiainhallinnon rakenteisiin avaa uusia mahdollisuuksia ruokaviennin kasvuun maa- ja metsätalousministeriön ja ulkoministeriön yhteistyönä. On tärkeää, että toiminta on jatkossa pysyvää eikä riippuvaista vuosittaisesta hankerahoituksesta.

SLC korostaa, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kohdistuvat leikkaukset, erityisesti Ruokaviraston hallintomenojen supistukset, eivät saa vaarantaa maataloustukien maksamista, elintarviketurvallisuutta tai eläin- ja kasvitautien valvontaa.

SLC kannattaa sitä, että maa- ja metsätalouden ilmastotoimissa kannustetaan metsien kasvuun ja resilienssin vahvistamiseen. SLC pitää myös METKA-järjestelmän kautta kohdennettavia varoja tärkeänä osana aktiivista metsänhoitoa. Puuntuotantoon ja aktiiviseen metsänhoitoon kannustavien tukien riittävä rahoitus on turvattava. Lisäksi SLC korostaa, että METSO-ohjelman rahoitus tulee varmistaa siten, että kaikki valtioneuvoston päätöksen mukaiset yksityismailla sijaitsevat vanhat metsät voidaan maanomistajien niitä tarjotessa ottaa suojelun piiriin.

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan osalta SLC suhtautuu huolestuneena alemman tieverkon rahoitukseen, sillä sen kunto on ratkaisevan tärkeä maa- ja metsätaloudelle sekä muille maaseudun elinkeinoille.

SLC suhtautuu myönteisesti maatalouden energiaveron palautuksen määräaikaiseen korottamiseen, vaikka määräraha on suhteellisen pieni. Sen sijaan olemme huolissamme fossiilisten polttoaineiden jakelun päästökauppaa koskevan lain, joka tuli voimaan 1.1.2025, kustannusvaikutuksista. Suomen ETS2-soveltamisala kattaa myös maa-, metsä- ja kalatalouden polttoaineet, ja kustannusvaikutukset voivat olla merkittäviä, jopa noin 60 miljoonaa euroa vuodessa maa- ja metsätaloudelle. Hallituksen puoliväliriihessä vuonna 2025 todetaan pöytäkirjamerkintänä, että "ETS2-hyvitysjärjestelmä valmistellaan ripeästi". Tähän mennessä toimivaa ehdotusta hyvitysjärjestelmäksi ei kuitenkaan ole esitetty, eikä asiasta löydy mainintaa julkisen talouden suunnitelmasta.

Maatilatalouden kehittämisrahastossa (Makera) oli viime vuoden lopussa käytettävissä alle 87 miljoonaa euroa. Makeran toiminta- ja taloussuunnitelman (TTS) 2027–2030 arvion mukaan nykyisten toimien jatkuessa rahaston käytettävissä olevat varat olisivat vuoden 2026 lopussa noin 72 miljoonaa euroa ja vuoden 2030 lopussa noin 35 miljoonaa euroa. Makerassa tulee olla takausvastuiden kattamiseen käytettävissä noin 20 miljoonaa euroa. Ilman talousarviosiirtoja Makeran toiminta supistuu lähivuosina merkittävästi tai voi päättyä kokonaan.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Mats Nylund
puheenjohtaja